

**AIŠKINAMASIS RAŠTAS  
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS STATYBOS ĮSTATYMO  
NR. I-1240 47 IR 49 STRAIPSNIO PAKEITIMO  
ĮSTATYMO PROJEKTO**

**1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslas ir uždaviniai**

Šiuo metu galiojantis teisinis reguliavimas dažnai užkerta galimybę ūkine veikla užsiimantiems asmenims vykdyti minėtą veiklą dėl nuo 2025-06-10 Lietuvos Respublikos statybos įstatymo 49 straipsniu pakeisto teisinio reguliavimo, pagal kurį ūkine veikla užsiimantys asmenys netenka galimybės ją užsiimti, jeigu statinyje numatoma vykdyti ūkinę veiklą neatitinka statinio ar patalpos naudojimo paskirties, todėl išduoti leidimą, nurodytą Lietuvos Respublikos paslaugų įstatymo 2 straipsnio 6 dalyje, tokiai ūkinei veiklai vykdyti draudžiama, išskyrus atvejus, kai toks leidimas išduodamas Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatytais atvejais ir tvarka arba veikla atitinka pagrindinę statinio ar patalpos paskirtį aplinkos ministro nustatytais atvejais ir veiklai naudojamos patalpos atitinka paskirties saugos ir veiklos privalomuosius reikalavimus. Visgi Statybos įstatyme nėra nustatyta, kokios apimties ir pagal kokius kriterijus Lietuvos Respublikos Vyriausybė gali nustatyti šios pareigos išimtis.

Šiame kontekste pažymėtina Konstitucinio Teismo oficialioji doktrina, įtvirtinanti, kad teisinis reguliavimas, susijęs su asmenų teisėmis (šiuo atveju teisė užsiimti leidimo reikalaujančia ūkine veikla) ir pareigomis gali būti įtvirtintas tik įstatymuose, o ne poįstatyminiuose teisės aktuose. Pastebėtina, kad vadovaujantis Civilinio kodekso 2.77 straipsnio 1 dalimi, ūkio subjekto teisė vykdyti tam tikrą veiklą taip pat gali būti ribojama tik įstatymu ir tik įstatymo nustatyta tvarka. Atsižvelgiant į tai, projekto nuostatos atitinkamai tikslintinos, ūkinės veiklos vykdymo leidimo sąlygas nustatant įstatymo lygmeniu.

Vystant žemės ūkio veiklą itin svarbu užtikrinti ūkininkams veiklos tęstinumą, nes tik stabiliai ir nuosekliai dirbdami jie gali kurti pridėtinę vertę, stiprinti regionų ekonomiką ir prisidėti prie visos valstybės gerovės, todėl būtina sudaryti aiškias, patikimas ir ilgalaikes sąlygas, leidžiančias nepertraukiamai vykdyti veiklą statiniuose bei patalpose.

Toks teisinis reguliavimas ne tik mažintų administracinę naštą, bet ir skatintų ūkininkų pasitikėjimą, investicijas bei inovacijų diegimą. Užtikrindami veiklos tęstinumą, saugome darbo vietas, stipriname maisto tiekimo grandines ir kuriame tvarią, atsparią žemės ūkio sistemą.

Atsižvelgiant į tai, tampa akivaizdu, kad esamas teisinis reguliavimas turi būti tobulinamas – jis privalo atliepti realius ūkine veikla užsiimančių asmenų poreikius ir sudaryti sąlygas lankščiai bei nepertraukiamai vykdyti ūkinę veiklą, todėl būtina inicijuoti teisės aktų pakeitimus, kurie aiškiai įtvirtintų galimybes naudotis nustatytomis išimtimis vykdyti ūkinę veiklą statiniuose ar patalpose,

kurie atitinka Statybos įstatyme nustatytas išimtis, ir užtikrintų veiklos stabilumą ilgalaikėje perspektyvoje.

Nuoseklus reguliavimas ir lankstūs sprendimai leidžia ūkininkams drąsiai planuoti ateitį, modernizuoti ūkius ir efektyviai išnaudoti turimus išteklius. Tai – žingsnis link stipresnio, konkurencingesnio ir tvaresnio žemės ūkio sektoriaus, kuriame svarbiausia yra žmogus, jo darbas ir kuriama vertė visuomenei.

Lietuvos Respublikos statybų įstatymo Nr. I-1240 47 ir 49 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto (toliau – Įstatymo projektas) tikslas ir uždaviniai – užtikrinti ūkine veikla užsiimantiems asmenims veiklos tęstinumą, sudarant galimybes nepertraukiamai vykdyti statinyje ar patalpoje (kurie neatitinka pagrindinės statinio ar patalpos naudojimo paskirties) žemės ūkio produktų gamybą, išskyrus ūkinių gyvūnų veisimą, nedarant žalos bendrosios dalinės nuosavybės teise priklausančiam turtui (jei jis yra) ir gyvenamajai aplinkai, nepažeidžiant trečiųjų asmenų gyvenimo ir veiklos sąlygų.

Pagal Lietuvos Respublikos žemės ūkio ir kaimo plėtros įstatymo 2 straipsnio 19 punktą žemės ūkio produktų gamyba – veikla, apimanti pirminę gamybą ir pirminį perdirbimą. Šio straipsnio 14 punkte nustatyta, kad pirminė gamyba – žemės ūkio produktų gamyba, įskaitant ir auginimą, derliaus nuėmimą, melžimą, gyvūnų veisimą. Pagal šio straipsnio 15 punktą pirminis perdirbimas – veikla: apdorojimas, apdirbimas, pirminis tvarkymas, kurios metu iš žemės ūkio produkto nekeičiant jo cheminės sudėties taip pat gaunamas žemės ūkio produktas.

## **2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai**

Įstatymo projekto iniciatorius - Lietuvos Respublikos Seimo narys Remigijus Žemaitaitis.

## **3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai**

Statybos įstatymo 47 straipsnio 1 dalies 1 punkte nurodyta, kad statinių naudotojai privalo naudoti statinį (jo patalpas) pagal paskirtį, išskyrus Vyriausybės nustatytus atvejus ir tvarką.

Taip pat Statybos įstatymo 49 straipsnio 8 dalyje nurodyta, kad jeigu statinyje numatoma vykdyti ūkinę veiklą neatitinkančią statinio ar patalpos naudojimo paskirties, išduoti leidimą, nurodytą Paslaugų įstatymo 2 straipsnio 6 dalyje, tokiai ūkinei veiklai vykdyti draudžiama, išskyrus atvejus, kai toks leidimas išduodamas Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatytais atvejais ir tvarka arba veikla atitinka pagrindinę statinio ar patalpos paskirtį aplinkos ministro nustatytais atvejais ir veiklai naudojamos patalpos atitinka paskirties saugos ir veiklos privalomuosius reikalavimus.

## **4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama**

Įstatymo projektu siūloma patikslinti Statybos įstatymo 47 straipsnio 1 dalies 1 punktą nurodant, kad statinių naudotojai privalo naudoti statinį (jo patalpas) pagal paskirtį, ne tik išskyrus Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatytus atvejus ir tvarką, bet ir šiame įstatyme nustatytus atvejus.

Be to Įstatymo projektu siūloma papildyti Statybos įstatymo 49 straipsnio 8 dalį nauju 3 punktu, pagal kurį suteikiama galimybė užsiimti ūkine veikla tuo atveju kai statinyje numatoma vykdyti ūkinę veikla neatitinka statinio ar patalpos naudojimo paskirties, tačiau išduoti leidimą, nurodytą Paslaugų įstatymo 2 straipsnio 6 dalyje, tokiai ūkinei veiklai vykdyti nedraudžiama tada, kai statinyje ar patalpoje numatoma vykdyti žemės ūkio produktų gamybą, išskyrus ūkinių gyvūnų veisimą, nedarant žalos bendrosios dalinės nuosavybės teise priklausančiam nekilnojamam turtui (jei jis yra) ir gyvenamajai aplinkai, nepažeidžiant trečiųjų asmenų gyvenimo ir veiklos sąlygų.

Pagal Lietuvos Respublikos gyvūnų gerovės įstatymo nuostatas, ūkinis gyvūnas tai toks gyvūnas, kuris laikomas ar veisiamas maistui, kailiams, vaistams ir kitai produkcijai gauti, darbo ir kitais ūkininkavimo tikslais, todėl Įstatymo projektu siūloma išimtis neapima ūkinių gyvūnų veisimo.

Pažymėtina, kad siūlomas teisinis reguliavimas tikslinant Statybų įstatymo 47 straipsnio 1 dalies 1 punktą ir 49 straipsnio 8 dalies 3 punktą sudarys palankesnes ir aiškesnes sąlygas ūkine veikla užsiimantiems asmenims lanksčiau organizuoti savo veiklą bei efektyviau išnaudoti turimus statinius ir patalpas. Tai leis sumažinti perteklinius ribojimus, užtikrins didesnę veiklos tęstinumą ir suteiks daugiau galimybių vykdyti pirminę žemės ūkio produkcijos gamybą net ir tais atvejais, kai statinio paskirtis formaliai neatitinka vykdomos veiklos pobūdžio.

Kartu bus išlaikytas būtinas balansas tarp ūkinės veiklos plėtros ir aplinkos bei kitų asmenų interesų apsaugos, todėl tokie pakeitimai prisidės prie stabilesnės, lankstesnės ir tvaresnės verslo aplinkos kūrimo žemės ūkio sektoriuje.

**5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta**

Neigiamų pasekmių nenumatoma.

**6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai**

Įstatymo projekto priėmimas įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai neturės.

**7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai**

Siūlomas teisinis reguliavimas sudarys palankesnes sąlygas ūkine veikla užsiimantiems asmenims lanksčiau vykdyti veiklą ir efektyviau naudoti statinius, užtikrins veiklos tęstinumą bei sumažins perteklinius ribojimus, kartu išlaikant aplinkos ir kitų asmenų interesų apsaugą.

**8. Ar įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams**

Įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

**9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios**

Priėmus Įstatymo projektą, kitų galiojančių įstatymų keisti nereikės.

**10. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka**

Įstatymo projektas parengtas laikantis Valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimų. Įstatymo projekte nėra įtvirtinta naujų sąvokų ir jas įvardijančių terminų.

**11. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus**

Įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus.

**12. Jeigu įstatymams įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti**

Iki 2026 m. gruodžio 31 d. turės būti pakeistas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2011 m. spalio 12 d. nutarimo Nr. 1178 „Dėl Statinio (jo patalpų) naudojimo ne pagal paskirtį atvejų ir tvarkos aprašo patvirtinimo“

**13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)**

Priėmus Įstatymo projektą papildomų lėšų iš biudžeto nereikės.

**14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados**

Negauta.

**15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis;**

„žemės ūkio produktai“, „ūkinė veikla“, „patalpos naudojimo paskirtis“, „pirminis perdirbimas“

**16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai.**

Nėra.

Teikia

Seimo narys

Remigijus Žemaitaitis